

C • L U M N

Blauwe maandag

Wanneer je het hebt over 'een blauwe maandag', wil je uitdrukken dat je iets kort gedaan hebt.. Hij heeft een blauwe maandag bij de slager gewerkt. Zij heeft een blauwe maandag de Pabo gedaan. Dat hoeft je niet uit te leggen, iedereen weet dat het ermee bedoeld wordt. Deze uitdrukking bestaat al lang in de Nederlandse taal. Taalkundigen zijn het niet eens over de herkomst ervan zodat er veel verschillende theorieën de ronde doen. Vele Neerlandici en spreekwoordeskundigen in het bijzonder, ja die bestaan echt!, hebben zich gebogen over de herkomst van de uitdrukking 'een blauwe maandag'. Sommigen menen dat de 'blauwe maandag' van oorsprong de maandag voor de katholieke vastentijd was. Op deze maandag werden altaars en beelden in de kerk met blauwe doeken bedekt. Blauw is ook een andere betekenis voor dronkenschap. Hij is blauw! En het gekke is als je vroeger geheelonthouder was dan was je lid 'van de blauwe knoop'. *Van de blauwe knoop zijn* betekent 'nooit alcohol drinken, tegen het drinken van alcohol zijn'. *De blauwe knoop* in deze uitdrukking verwijst naar het blauwe insigne dat de mensen droegen die zich in de tweede helft van de negentiende en de eerste helft van de twintigste eeuw inzetten om het drankmisbruik tegen te gaan. De drank veroorzaakte in die tijd veel sociale ellende, vooral onder arbeiders, aldus het *Groot Uitdrukkingenwoordenboek* van Van Dale (2006). De kleur blauw wordt ook gebruikt om aan te duiden dat iemand van adel of zelfs van koninklijke bloede is. Eén van de verklaringen is dat de adel vroeger niet op het land werkte en dus een bleke huid had, waardoor de de aderen, alsof ze blauw bloed bevatten, door de huid zichtbaar waren. In vroeger tijden was blauw dus een belangrijke kleur. In veel culturen gaf het dragen van kledingstukken in de kleur blauw zelfs een hoge status aan. Eeuwen later deden we het nog even dunnetjes over, maar dan wel met wat minder klasse. De, door een waterkraan kruipende, vrienden van Vader Abraham bijvoorbeeld hebben ook deze kleur. Maar het toppunt is toch het door een vage professor bedachte fenomeen van de Blue Monday, De 3^e maandag in januari waarop alle wereldburgers zich het meest depressief schijnen te voelen. Lijkt me ver gezocht. Een ding heb ik wel proefondervindelijk bewezen. Als ik teveel Blue Curaçao neem, dan zing ik de volgende dag de blues...

Cursief

Eerste van de vijf genomineerden voor de Rink van der Velde Priis: Steven Sterk

'Ik ha it boek net skreaun út in langstme nei it ferline, mar út passy foar de takomst.'

Op woensdag 19 februari wordt om 16:00 uur in het gemeentehuis van Drachten bekendgemaakt wie de winnaar is van de zesde Rink van der Velde Priis. Een twejaarlijkse literaire prijs welke wordt toegekend aan een boek, dat geschreven is voor een breed lezerspubliek, in de geest van Rink van der Velde. Daarnaast moet het oorspronkelijk proza in het Fries of in één van de Friese streektaalen zijn. Wij stellen de komende weken de vijf genomineerden aan u voor.

Sterk (1958): heeft een groothandel in restpartijen van boeken in Gorredijk. Daarnaast is hij uitgever van Friese literatuur, regio-overschrijdende non-fictie en bijvoorbeeld de Nijntjeboeken in diverse streektaalen. Hij heeft een grote interesse voor beeldende kunst, klassieke muziek en architectuur. Steven Sterk is genomineerd voor de Rink van

der Veldepriis met zijn autobiografische verhalenboek "De midden en de beide einden" uit 2012, dat diverse periodes uit zijn leven beschrijft. Steven vertelt: 'It binne ferhalen mei in autobiografyske ynslach. Ik besykje in moai ferhaal te meitsjen fan ûnderfinings út myn libben dy't ik sels bysûnder fyn. Dêrby ha ik socht nei in nije literêre foarm dy't net earder brûkt is of dy't ik noch net koe. Ik meitsje by it fertellen ek útstapkes en fertel wat ik fan ferskate saken fyn. Ik ha it boek net skreaun út in langstme nei it ferline, mar út passy foar de takomst. Ik wol it ferline ôfslute en no wer fierder.'

Wat opvalt is zijn zwierige manier van schrijven. "Ik besykje linich te skriuwen. Taaltechnysk hat Rink van der Velde in wichtige learmaster foar my west. Hy skreau linich en moai Frysk, sûnder dat it Afûk-Frysk wie. Ik besykje ek libben te skriuwen, ik doch flyt op taal en ik fyn it moai om idioom te brûken. It Frysk is myn eigen taal, dat handiget my it bêste. En ik fyn dat je sa skriuwe moatte dat je útnoege wurde om fierder te lêzen. As je as lêzer net de side omteare en tinke: ik wol witte hoe't it ôfrint, dan fyn ik it boek eins al mislearre."

Wanneer is Sterk begonnen met schrijven? 'Ik ha eins altyd wol skreaun. Ik bin begûn mei in boek doe't ik 25 jier wie. Dat ha ik ôfmakke doe't ik begjin tritich wie en dat is ferskynd doe't ik fjirtich wie. Dat is myn roman 'Regaad yn 'e himel'. Skriuwen kostet in ferskriklik soad tiid en smyt neat op.

Fotografie: Reyer Boxem

Ik ha ek net fuortdaliks wer de behoefte om wer wat te skriuwen. Ik fyn dizze nominaasje aardich, mar ik ferwachtsje der net te folle fan. Ik ha neat mei prizen en de goede boeken winne nea in priis, dus yn dy sin hoopje dat ik 'm net krij. Mar de Rink van der Veldepriis fyn ik wol bysûnder, omdat ik Rink persoanlik kend ha.'

Tresoar installeerde de jury: Tryntsje van der Steege, Forina van der Zee en Tessa Blaauw.

De prijs bestaat uit een beeld van kunstenaar Anne Waldwijk en een geldbedrag.

St. Lukkasschool organiseert College Tour

De St. Lukkasschool organiseert met regelmaat een College Tour. Het is een knipoog naar het Tv-programma College Tour, waar studenten college krijgen én vragen mogen stellen aan mensen die een bijzondere prestatie hebben geleverd of een bijzonder beroep uitoefenen. Onlangs was modeontwerper Hans Noordstrand te gast.

Hans Noordstrand werkt al 35 jaar in Friesland als couturier, hij ontwerpt couture, haute couture en bedrijfskleding voor dames en heren. In Nijeholtpade heeft hij zijn atelier en showroom. Zijn klanten komen uit binnen- en buitenland. De leerlingen vonden het reuze interessant om te horen hoe een collectie tot stand komt, zij mochten ook zelf vragen stellen.

Actrice en oud-leerling van de Lukasschool Djamil Abdalla van de kinderserie Spangas was al eens te gast. Volgende maand ontvangt de school Tjeerd van Bekkum, burgemeester van Smallerland, en later dit jaar zal Henk de Jong, assistent trainer van SC Cambuur te gast zijn.

